

شما در حال مطالعه نسخه آفلاین یکی از مطالب «مجله فرادرس» هستید. لطفاً توجه داشته باشید، ممکن است برخی از قابلیت‌های تعاملی مطالب، مانند امکان پاسخ به پرسش‌های چهار گزینه‌ای و مشاهده جواب صحیح آن‌ها، نمایش نتیجه آزمون‌ها، پاسخ تشریحی سوالات، پخش فایل‌های صوتی و تصویری و غیره، در این نسخه در دسترس نباشند. برای دسترسی به نسخه آنلاین مطلب، استفاده از کلیه امکانات آن و داشتن تجربه کاربری بهتر [اینجا کلیک کنید](#).

تولید محتوا

خبرنویسی و اصول نوشتن خبر | راهنمای کاربردی

۲۸۶۴۷ بازدید آخرین به‌روزرسانی: ۸ مهر ۱۴۰۳ زمان مطالعه: ۸ دقیقه

در این مطلب به چگونگی خبرنویسی و اصول نوشتن خبر پرداخته و مفاهیم تیتر، روتیتر، زیرتیتر، سوتیتر و چگونگی انتخاب و نگارش آن‌ها تشریح می‌شود.

فهرست مطالب این نوشته

■ خبرنویسی و اصول نوشتن خبر

تیترا

لید +

اجزای تیترا +

خبرنویسی و اصول نوشتن خبر

برای نگارش متن **خبر**، **گزارش**، **مقاله** یا **مصاحبه**، باید اصول اولیه‌ای رعایت شود تا علاوه بر توجه به مسائل فنی و حرفه‌ای روزنامه‌نگاری و خبرنویسی، مخاطب روزنامه یا سایت خبری، جذب مطلب شده و به خواندن ترغیب شود. در مطلب خبرنویسی و اصول نوشتن خبر به معرفی اجمالی اجزای خبر شامل تیترا، لید، روتیترا، زیرتیترا، سوتیترا یا همان خلاصه تیترا و میان تیترا پرداخته شده است.

باید توجه داشت که اجزای خبر برای همه مطالب منتشر شده در روزنامه‌ها، مجله‌ها و سایت‌های خبری باید رعایت شود و در مطلب خبرنویسی و اصول نوشتن خبر اگر تنها به نام «روزنامه» اشاره شده، منظور همه رسانه‌های خبری بوده و تنها به دلیل خلاصه‌نویسی و جلوگیری از توضیحات اضافه از واژه روزنامه استفاده شده است.

تیتتر

ماندگارترین بخش خبر و در واقع روح خبر «تیتتر» است. با انتخاب و نگارش یک **تیتتر مناسب** مخاطب ترغیب خواهد شد تا خبر یا مقاله را بخواند یا از خیرش بگذرد. در صورتی که تیتتر جذاب، کوتاه و پر معنا باشد، توجه خواننده به متن جلب خواهد شد. به همین علت است که هر چقدر نویسندگان و خبرنگاران تیتتر مناسبی برای مطلب خود انتخاب کنند، باز هم سردبیر یا دبیر به دنبال اصلاح و ویرایش تیتتر هستند تا تیتتری جذاب‌تر برای مطلب انتخاب شود. در برخی از رسانه‌ها نیز شورایی متشکل از روزنامه‌نگاران باتجربه به نام «شورای تیتتر» وجود دارد تا با بررسی اخبار دریافتی، تیتتر مناسبی برای صفحه اول روزنامه انتخاب و بازسازی کنند. تیتترهای منتخب به نوعی موضع‌گیری و جهت‌گیری نشریات در مورد مسائل سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و دیگر موضوعات و مسائل روز را نشان می‌دهند. ویژگی‌های تیتتر عبارتند از:

- کمک به جذب مخاطب و ترغیب خوانندگان برای انتخاب روزنامه مطلوب
- افزودن زیبایی صفحات روزنامه
- جداسازی و تفکیک مطالب مختلف از یکدیگر
- تسهیل دسترسی مخاطبان به مطالب مختلف
- رساندن پیام خبری در قالب کلماتی زیبا، پرمحتوا، کوتاه و مستحکم

باید به خاطر سپرد که تیتتر باید همیشه بعد از تنظیم خبر نوشته شود؛ همچنین، تیتتر باید دقیق و روشن باشد. نویسنده باید تلاش کند تا تیتتر اصلی با لید مطلب هماهنگ باشد. ضمن اینکه به منظور افزایش ماندگاری تیتتر در ذهن مخاطب، باید سعی شود تا تیتتر تا حد ممکن حول یک محور اصلی و مورد توجه مخاطب باشد. همچنین باید از نگارش تیتتر با افعال منفی، پرسشی و واژه‌های شعاری پرهیز شود. در ادامه مطلب خبرنویسی و اصول نوشتن خبر به مفهوم لید، چگونگی نگارش آن و دیگر موارد پرداخته می‌شود.

لید

لید مهم‌ترین و یا خلاصه مهم‌ترین بخش خبر است که در ابتدای سبک‌های خبری «هرم وارونه» و «تاریخی همراه با لید» نوشته می‌شود. لید باید به گونه‌ای نوشته شود که مخاطب با خواندن آن، مطلب مهم نوشته شده در خبر را درک کند. مثال زیر برای درک بهتر مفهوم تیترو لید و چگونگی نگارش آن‌ها، قابل توجه است.

تیترو دانستنی‌هایی درباره آلرژی

لید: آلرژی یا حساسیت واکنش سیستم ایمنی بدن به ماده‌ای خارجی است که لزوماً هم آن ماده برای بدن مضر نیست. این مواد خارجی را ذرات آلرژی‌زا (آلرژن) می‌گویند که می‌توانند شامل برخی مواد غذایی، گرده‌ها و یا غذای حیوانات خانگی باشند. در این نوشتار سعی کرده‌ایم تا درباره حساسیت‌ها، علل آن‌ها، چگونگی مقابله و راه‌های درمان آن‌ها توضیح دهیم.

انواع لید از نظر محتوا

در این بخش از مطلب خبرنویسی و اصول نوشتن خبر انواع لید از نظر محتوا مورد بررسی قرار گرفته‌اند. لید از نظر محتوا شامل لید با محتوای زیاد، لید بی‌محتوا و لید مناسب می‌شود. همان‌طور که از نام انواع لیدها پیدا است، لید با محتوای زیاد به جزئی‌ترین موارد می‌پردازد، لید بی‌محتوا هم هیچ اطلاعات اساسی و مهمی به مخاطب ارائه نمی‌کند؛ همچنین، لید مناسب لیدی است که حاوی مهم‌ترین بخش خبر است و جملات آن نه کلی، مبهم و فاقد اطلاعات و همچنین نه طولانی و حاوی اطلاعات زیاد است.

دقت کنید که خبرنویسی **نوعی نوشته عینی** محسوب می‌شود و باید اصول نوشته‌های عینی را برای نگارش آن رعایت کرد.

تصویر ۲: به تیترهای اصلی و فرعی این تصویر دقت کنید.

انواع لید از نظر عناصر خبری

رکن اصلی تنظیم خبر، شناخت عناصر خبری است تا با شناخت آن‌ها خبرنگار بتواند بدون ابهام و به طور کامل شرح رویداد را به مخاطب انتقال دهد. عناصری خبری عبارتند از: که، چه، کجا، چه وقت، چرا و چگونه. در لیدی که با عنصر خبری «چه کسی» شروع می‌شود، این «که» می‌تواند شخص حقیقی یا حقوقی باشد. برای مثال:

- دبیر کل سازمان ملل متحد اعلام کرد....

لیدی که با عنصر خبری «چه» شروع می‌شود، مثلاً:

- بارش باران افراد زیادی در شهرکرد را بی‌خانمان شدند.

در اینجا «بارش باران» دلیل بی‌خانمان شدن افراد است. پس بارش باران همان چه یا چه چیزی است. لیدی که با عنصر خبری «کجا» شروع می‌شود. مثلاً:

- در ایران هزاران نفر به دلیل شیوع کرونا فوت کردند....

لید با عنصر خبری «چه وقت»، برای نمونه:

- دقایقی پیش شورای نگهبان اعلام کرد ....

این دقایق همان «چه وقت» است، می‌تواند از چند ماه، لحظاتی پیش و ... استفاده کرد. لید با عنصر خبری «چرا» که علت یک حادثه را بیان می‌کند، مثلاً:

- به دلیل رانش زمین، صدها نفر در ژاپن جان باختند.

این «به دلیل رانش زمین» همان چرای حادثه است. لید با عنصر خبری «چگونه» که چگونگی وقوع یک رویداد را برجسته می‌کند برای نمونه:

- با حضور جمعی از اساتید با تجربه، دانشگاه آزاد واحد دماوند آغاز به کار کرد.

انواع لید از نظر موضوع

لیدها به دو دسته تک موضوعی و چند موضوعی تقسیم می‌شوند. لید تک موضوعی یعنی به طور مستقیم به سراغ بیان موضوع خبر می‌رود و شامل لید مستقیم، عمقی، تشریحی، پرسشی، مبتنی بر نقل قول و تمثیلی و ادبی است. لید مستقیم، ساده‌ترین نوع لید است. مثلاً:

- رئیس‌جمهور برای ادای توضیحات به مجلس شورای اسلامی رفت.

خیلی ساده و مستقیم به سراغ اصلی موضوع می‌رود. لید عمقی که در این نوع لید، اطلاعات بیشتری درباره رویداد در اختیار خواننده قرار می‌گیرد. برای نمونه:

- مجلس شورای اسلامی لایحه اصلاح قانون طلاق را با اکثریت آراء به تصویب رساند. بر اساس این لایحه زنان مطلقه در نیمی از دارائی‌های همسر سابق خود سهیم می‌شوند.

لید تشریحی بر اساس اطلاعات موجود ارائه می‌شود. برای مثال:

- زن جوانی که همراه با تور برای گردشگری به ارتفاعات کردکوی رفته بود پس از ۲۲ روز گم‌شدن، جسدش در ارتفاعات آبخیز توسکایی گلستان پیدا شد.

لید پرسشی به طور معمول برای تحریک کنجکاوی مخاطب استفاده می‌شود، مثلاً:

- آیا با وجود ادامه شیوع کرونا در سال تحصیلی، مدارس و دانشگاه‌ها به صورت مجازی برگزار می‌شوند؟

لید مبتنی بر نقل قول که در این نوع لید بخش مهمی از سخنان افراد نقل می‌شود. برای نمونه:

- سخنگوی وزارت امور خارجه اعلام کرد ....

لید تمثیلی و ادبی که در آن از ضرب‌المثل‌ها و جملات ادبی استفاده می‌شود. مثلاً:

- ز گهواره تا گور دانش بجوی ....

تصویر ۳: خبر علاوه بر تیتر اصلی می‌تواند روتیتر و زیرتیتر هم داشته باشد، در این تصویر «تهران لرزید و نخواید» تیتر است و جمله «پس از زمین لرزه ۵.۲ ریشتری ...» زیرتیتر آن است.

لید چند موضوعی

این نوع لید برای اخباری که چند موضوع مهم دارند، استفاده می‌شود. در این لید سعی می‌شود تا عناصر مهم موجود در خبر فهرست‌وار و متراکم نوشته شوند. البته، نویسنده باید توجه داشته باشد

که اگر قادر به ادای گویای این نوع لید است، آن را به کار ببرد. زیرا در غیر این صورت مخاطب را صرفاً سردرگم خواه کرد؛ تا جایی که ممکن است از ادامه خواندن مطلب صرف‌نظر کند. لید چند موضوعی به سه صورت مقایسه‌ای، فهرستی و متراکم نوشته می‌شود. مثلاً:

- در حالی که هر شب ۲۰۰ نفر در اثر کرونا فوت می‌کنند، آنفولانزا جان ده‌ها نفر را گرفت.

در اینجا به دلیل اینکه خبر حاوی دو موضوع مهم بوده است، از لید چند موضوعی استفاده شده است.

اجزای تیتر

همان‌طور که در بخش‌های پیشین از مطلب خبرنویسی و اصول نوشتن خبر گفته شد، هر مطلبی باید تیتر اصلی داشته باشد اما ضروری نیست تا همه مطالب «تیتر فرعی» هم داشته باشند. در حقیقت هر تیتر شامل اجزای اصلی و فرعی است. جزء اصلی تیتر همان «تیتر اصلی» و اجزای فرعی هم روتیتر، زیرتیتر، میان تیتر و سوتیتر یا خلاصه تیتر هستند. به خاطر بسپارید که تیتر اصلی با حروف درشت‌تر از مابقی مطلب جدا می‌شود. در ادامه مطلب خبرنویسی و اصول نوشتن خبر اجزای تیتر مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

روتیتر

روتیتر کلمات کوتاهی هستند که در بالای تیتر اصلی قرار می‌گیرند و به طور معمول هم فعل ندارند. «روتیتر» معمولاً مکمل تیتر اصلی است. به طور مثال:

روتیتر: در خیابان سعادت‌آباد تهران

تیتر: برجی آتش گرفت

در اینجا «در خیابان سعادت‌آباد تهران»، روتیتر است که مکمل تیتر اصلی «برجی آتش گرفت» شده است. باید به خاطر داشت که تیتر اصلی باید معنای کاملی داشته باشد تا بدون نیاز به روتیتر یا سایر اجزای تیتر فرعی برای خواننده قابل درک باشد. ضمن اینکه اندازه فونت روتیتر باید از متن اصلی خبر بزرگ‌تر و البته از تیتر اصلی کوچک‌تر باشد. در ادامه، مثال‌های دیگری ارائه شده است.

روتیتر: دو زن جوان

تیتر: مردی را در آپارتمانش به قتل رساندند

روتیتر: با حضور رئیس شورای شهر

تیتر: ساختمانی برای زنان بی‌سرپرست افتتاح شد

در مثال اول، روتیتر به عنوان مقدمه و در دومی چگونگی وقوع خبر را بیان می‌کند. گاهی هم امکان دارد تا از روتیتر به عنوان منبع خبر استفاده شود، برای نمونه:

روتیتر: شهردار تهران:

تیتر: عوامل آتش‌سوزی کارخانه‌ای در حومه تهران معرفی می‌شوند

در اینجا «شهردار تهران» به عنوان منبع خبر نوشته شده است. در برخی اوقات نیز از روتیتر به عنوان سابقه خبر و زمان وقوع خبر استفاده می‌شود. به ترتیب دو مثال زیر در این راستا قابل توجه هستند.

روتیتر: در پی شیوع کرونا در استان خوزستان

تیتر: ۲۰۰ نفر جان خود را از دست دادند

روتیتر: صبح امروز، بعد از یک ماه تحمل بیماری

تیتر: استاد... درگذشت

پس تا اینجا می‌توان نتیجه گرفت که از روتیتر برای مقدمه، چگونگی وقوع خبر، منبع خبر، زمان وقوع خبر و سابقه خبر استفاده می‌شود تا مکمل تیتر اصلی باشد. جز فرعی دیگر تیتر «زیرتیتر» است.

زیرتیتر

زیرتیتر همان‌طور که از نام آن پیدا است، در زیر تیتر اصلی قرار می‌گیرد. از زیرتیتر زمانی استفاده می‌شود که خبر ابعاد مهمی دارد، بدین ترتیب در تیتر اصلی مهم‌ترین بخش خبر ذکر می‌شود و در زیرتیتر بخش مهم دیگر خبر. مثال:

تیتتر: پلاسکو آتش گرفت

زیرتیتتر: در این حادثه ۲۲ نفر کشته شدند

لازم به ذکر است که خبر علاوه بر تیتتر اصلی می‌تواند هم شامل روتیتتر و هم زیرتیتتر باشد و یا یکی از این دو، یعنی یا زیرتیتتر و یا روتیتتر باشد.

سوتیتتر (خلاصه تیتتر)

در صورتی که روتیتتر، تیتتر و زیرتیتتر برای بیان ابعاد مهم خبر کافی نباشند از «سوتیتتر» یا «خلاصه تیتتر» استفاده می‌شود. سوتیتتر به طور معمول برای ایجاد تنوع در صفحه‌آرایی با حروف بزرگ‌تر از متن و کوچک‌تر از تیتتر اصلی در اواسط مقاله، گزارش و مصاحبه یا در پایین زیرتیتتر قرار می‌گیرد. برای درک بهتر مفهوم و کاربرد سوتیتتر، مثالی که در کتاب اصول خبرنویسی آورده شده است که در اینجا نقل می‌شود؛ این مثال قابل توجه است.

روتیتتر: رئیس جمهور در دیدار وزیر، معاونان و مدیران وزارت صنایع:

تیتتر: تقدیس فرهنگ سرمایه‌گذاری و تولید، نیاز فعلی کشور است

زیرتیتتر: رئیس جمهور بر پیوند میان مدیریت جامعه و مراکز دانشگاهی با صنعت در برنامه سوم کشور تأکید کرد

سوتیتتر: آیین‌نامه صندوق ذخیره ارزش به زودی به تصویب می‌رسد

همان‌طور که در این مثال می‌توان ملاحظه کرد، چون ابعاد متنوع و مهم خبر زیاد است، علاوه بر تیتتر اصلی، در روتیتتر، زیرتیتتر و سوتیتتر هم به ابعاد دیگری از خبر اشاره شده است.

میان تیتتر

میان تیترها کلمات و عبارات کوتاه و بدون فعلی هستند که در خبرها و مقالات طولانی برای ایجاد تنوع، تفکیک مطالب و دسترسی راحت‌تر مخاطبان به مطالب مورد نیاز استفاده می‌شوند. لازم به ذکر است که اندازه فونت میان تیترها مانند روتیتتر، زیرتیتتر و سوتیتتر از تیتتر اصلی کوچک‌تر اما از متن خبر بزرگ‌تر هستند تا قابل تشخیص باشند. برای کسب درک بهتر از مفهوم میان تیتتر، مثال زیر قابل توجه است.

متن اصلی: بیماری قلبی، دلیل مرگ بسیاری از انسان‌ها از ملیت‌های گوناگون و نژادهای مختلف است. افراد بسیاری در معرض خطر بیماری قلبی هستند و این رقم روز به روز افزایش می‌یابد. با این که بیماری قلبی می‌تواند کشنده باشد اما امکان جلوگیری از آن در اکثر افراد وجود دارد. در واقع با انتخاب سبک زندگی سالم می‌توان با قلبی سالم‌تر زندگی طولانی‌تری را تجربه کرد.

میان تیتتر: تفاوت انواع بیماری‌های قلبی

ادامه متن: بیماری قلبی طیف وسیعی از انواع مختلف مشکلات قلبی و عروقی را در برمی‌گیرد.

با آگاهی از اجزای خبر و به طور کلی روش خبرنویسی و اصول نوشتن خبر و با رعایت مواردی که در مطلب خبرنویسی و اصول نوشتن خبر به آن‌ها اشاره شد، می‌توان خبری به مراتب جذاب‌تر، خواندنی‌تر و مبتنی بر اصول نگارش خبر نوشت تا خواننده را بیش از پیش جذب مطلب نوشته شده کرد.

کتابنامه:

اصول خبرنویسی، اکبر نصراللهی، انتشارات سروش، ۱۷۹ صفحه، ۱۳۸۲

خبر، یونس شکرخواه، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، ۲۰۰ صفحه، ۱۳۹۲

این مطلب توسط نویسنده مهمان، «آزاده ارشدی»، نوشته شده است.

اگر این مطلب برای شما مفید بوده است، آموزش‌ها و مطالب زیر نیز به شما پیشنهاد می‌شوند:

مجموعه آموزش‌های نگارش مقاله، پایان نامه و نشریه علمی

آموزش نگارش مقاله علمی - مبانی و اصول اولیه

مجموعه آموزش‌های مهارتی برای بازار کار

مختصری از تاریخ زبان فارسی - از گذشته‌های دور تا امروز

صفت چیست و انواع آن کدامند؟ | به زبان ساده

نحوه نگارش مقاله علمی (بخش اول) - از صفر تا صد

شما در حال مطالعه نسخه آفلاین یکی از مطالب «مجله فرادرس» هستید. لطفاً توجه داشته باشید، ممکن است برخی از قابلیت‌های تعاملی مطالب، مانند امکان پاسخ به پرسش‌های چهار گزینه‌ای و مشاهده جواب صحیح آن‌ها، نمایش نتیجه آزمون‌ها، پاسخ تشریحی سوالات، پخش فایل‌های صوتی و تصویری و غیره، در این نسخه در دسترس نباشند. برای دسترسی به نسخه آنلاین مطلب، استفاده از کلیه امکانات آن و داشتن تجربه کاربری بهتر [اینجا کلیک کنید](#).

مجله فرادرس